

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 78 hallituksen esityksen johdosta laiksi vuodelta 1991 toimitettavassa valtionverotuksessa sovellettavista veroasteikoista ja veroprosenteista

Eduskunta on 21 päivänä syyskuuta 1990 lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 121 laiksi vuodelta 1991 toimitettavassa valtionverotuksessa sovellettavista veroasteikoista ja veroprosenteista.

Valiokunta on käsitellyt tämän esityksen yhteydessä eduskunnan 12 päivänä kesäkuuta 1990 valiokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi lähettämän ed. Laaksosen lakialoitteen n:o 43 laiksi vuodelta 1991 toimitettavassa valtionverotuksessa sovellettavista veroasteikoista ja veroprosenteista ja laiksi perintö- ja lahjavero-lain muuttamisesta, 2 päivänä lokakuuta 1990 lähettämän ed. Moilasen ym. lakialoitteen n:o 69 laiksi vuodelta 1991 toimitettavassa valtionverotuksessa sovellettavista veroasteikoista ja veroprosenteista, 13 päivänä marraskuuta 1990 lähettämän ed. Soininvaaran ym. lakialoitteen n:o 120 laiksi vuodelta 1991 toimitettavassa valtionverotuksessa sovellettavista veroasteikoista sekä 20 päivänä marraskuuta 1990 lähettämän ed. Kettusen ym. lakialoitteen n:o 123 laiksi vuodelta 1991 toimitettavassa verotuksessa sovellettavista veroasteikoista ja veroprosenteista.

Valiokunta on käsitellyt myös eduskunnan valiokuntaan 11 päivänä toukokuuta 1990 valmistelevasti käsiteltäväksi lähettämän ed. Sasin toivomusaloitteen n:o 131 tuloveroasteikkojen lakisääteisistä inflaatiotarkistuksista.

Vuonna 1989 toteutunut kokonaisverouudistuksen ensimmäinen vaihe sisälsi uudistuksen tavoitteiden kannalta keskeiset ratkaisut veropohjan laajentamisen, vähennysjärjestelmän selkeyttämisen ja omaisuustulojen verotuksen yhtenäistämisen osalta, joita täydensi vuonna 1990 voimaan tullut osinkotulojen verotusta koskeva laki yhtiöveron hyvityksestä. Osana omaisuustulojen verotuksen kehittämistä toteutetaan erillisen hallituksen esityksen perus-

teelta laki korkotulon lähdeverosta, joka merkitsee normaalissa tuloverotuksessa huomattavaa tulopohjan kaventumista korkotulojen verotuskohtelun muuttuessa vuoden 1991 alusta.

Marginaaliveroja on alennettu merkittävästi verouudistuksen kahden ensimmäisen vuoden aikana. Kokonaisverouudistuksen kolmannen vaiheen keskeinen sisältö tuloverotuksessa on käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen perusteluiden mukaan marginaaliveroprosenttien alentaminen edelleen. Hallituksen vuodelle 1991 esittämät henkilöverotuksen veroperusteet alentavat siten tuloveroasteita vuoden 1990 tasosta.

Käsiteltävänä oleva ehdotus vuodelta 1991 toimitettavassa verotuksessa sovellettavaksi progressiiviseksi tuloveroasteikoksi sisältää kuluva vuonna sovellettavaan asteikkoon verrattuna neljän prosentin inflaatiotarkistuksen. Marginaaliveroprosentteja ehdotetaan lisäksi alennettavaksi kaikissa tuloluokissa vähintään kahdella ja enimmillään asteikon ylimmässä tuloluokassa neljällä prosenttiyksiköllä.

Varallisuusveroasteikossa ehdotetaan niin ikään toteutettavaksi neljän prosentin suuruisen inflaatiotarkistus. Varallisuusveroasteikon alaraja olisi 1 100 000 markkaa ja asteikon veroprosentti sama kuin kuluva vuonna eli 0,9.

Yhteisöjen verokanta ehdotetaan alennettavaksi kuluvalta vuodelta toimitettavassa verotuksessa sovellettavasta 25 prosentista 23 prosenttiin vuodelta 1991 toimitettavassa verotuksessa.

Hallitus ehdottaa, että suhdannepoliittisista syistä vuoden 1991 ennakkoperintä toimitettaisiin siten, että uudet veroperusteet otettaisiin käyttöön 1 päivänä heinäkuuta 1991. Veroperustemuutosten huomioon ottamisen viivästy-misen vaikutuksia ennakkipidätysten ja ennakonkannon osuvuuteen ei pyritäisi korjaa-

maan heinäkuun alusta lähtien sovellettavia pidätysperusteita mitoitettaessa. Luontoisetujen ennakonpidätyksessä noudatettaisiin kesäkuun loppuun saakka vuoden 1990 ennakonpidätyksessä vahvistettuja laskentaperusteita.

Lakialoitteeseen n:o 43 sisältyvän lakiehdotuksen mukaan progressiivinen tuloveroasteikko jakaantuisi kuuteen tuloluokkaan. Verotettavan tulon alaraja olisi 50 000 markkaa. Korkein tuloluokka alkaisi 250 000 markasta, josta alkaen marginaalivero olisi 50 prosenttia. Varallisuusveroasteikon alaraja olisi 1 100 000 markkaa, varallisuusveroluokkia olisi kolme ja korkeimmasta 3 miljoonan markan varallisuusveroluokasta alkaen marginaalivero olisi 1,8 prosenttia. Lakialoitteen mukaan yhteisön tuloveroprosentti olisi 40 ja varallisuusveroprosentti kaksi. Lisäksi aloitteeseen sisältyy ehdotus perintö- ja lahjaverolain 12 §:ään sisältyvien vähennysten ja 14 §:ään sisältyvän asteikon muuttamisesta. Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1991.

Lakialoitteeseen n:o 69 sisältyvän lakiehdotuksen mukaan tuloveroasteikko jakaantuisi seitsemään tuloluokkaan. Verotettavan tulon alaraja olisi 44 000 markkaa. Korkein tuloluokka alkaisi 270 000 markasta, josta alkaen marginaalivero olisi 42 prosenttia. Progressiivinen varallisuusveroasteikko, yhteisön tuloveroprosentti ja varallisuusveroprosentti olisivat samat kuin hallituksen esityksessä. Lakialoitteen mukaan palkasta ja eläkkeestä toimitettavassa ennakonpidätyksessä sovellettaisiin uusia ennakonpidätystaulukoita 1 päivästä maaliskuuta 1991 alkaen.

Lakialoitteeseen n:o 120 sisältyvän lakiehdotuksen mukaan tuloveroasteikko jakaantuisi kolmeen tuloluokkaan. Verotettavan tulon alaraja olisi 63 000 markkaa. Korkein tuloluokka alkaisi 275 000 markasta, josta alkaen marginaalivero olisi 39 prosenttia. Muilta osin aloitteeseen sisältyvä lakiehdotus ei poikkea hallituksen ehdottamasta.

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 1990

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Mäki-Hakola, varapuheenjohtaja Luttinen, jäsenet Ahonen, Ajo, Hokkanen, Isohookana-Asunmaa, Kääriäinen, Laaksonen, Lahti-Nuuttila,

Lakialoitteeseen n:o 123 sisältyvän lakiehdotuksen mukaan tuloveroasteikko jakaantuisi seitsemään tuloluokkaan. Verotettavan tulon alaraja olisi 40 000 markkaa. Korkein tuloluokka alkaisi 400 000 markasta, josta alkaen marginaalivero olisi 43 prosenttia. Lakiehdotuksen mukaan ei kuitenkaan perittäisi valtion tuloveroa, jos vero olisi tulosta tehtävien vähennysten jälkeen alle 1 000 markkaa.

Toivomusaloitteessa n:o 131 ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi pikaisiin toimenpiteisiin veroasteikkojen lakisääteisen ansiotason mukaisen tarkistamisen toteuttamiseksi.

Valiokunta on käsitellyt asian ja todennut hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen tarkoituksenmukaiseksi. Hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen valiokunta on päättänyt asettua puoltamaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Käsitlemiensä aloitteiden suhteen valiokunta on asettunut kielteiselle kannalle.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Samalla valiokunta, jonka käsittelyn pohjana on ollut hallituksen esitys, ehdottaa,

että lakialoitteisiin n:o 43, 69, 120 ja 123 sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Vielä valiokunta ehdottaa,

että toivomusaloite n:o 131 hylättäisiin.

Malm, Mattila, Rusanen, Sasi, Savolainen, Tenhiälä, Viljanen ja Vähäkangas sekä varajäsenet Ikkala, Kalliomäki, Pekkarinen ja Riijärvi.

Vastalauseita

I

Hallitus on antanut esityksensä uusiksi tuloveroasteikoiksi vuodelle 1991. Asteikkojen olennaisin muutos on se, että marginaaliveroprosenttia esitetään alennettavaksi peräti 4 %:lla kaikkein suurituloisimmilla palkansaa-jilla ja vain 2 %:lla muilla tuloryhmillä yhtä 3 %:n ryhmää lukuun ottamatta. Esitys käsit-tää siis merkittävän tulonsiirron hyvätuloisille kansalaisille.

SMP:n neuvottelijat esittivät jo hallituksen budjettiriihessä toisenlaista veroasteikkoa, jos-sa suurimmat veronalennukset olisi annettu kaikkein pienituloisimmille. Lisäksi esitimme verotuksen kiristämistä suurituloisilla kansalai-silla. Tästä linjastamme pidämme edelleenkin kiinni.

SMP ei voi yhtyä valiokunnan enemmistön kantaan, vaan esittää kahta olennaista muutos-

ta hallituksen tuloveroasteikkoihin vuodelle 1991. Samalla kun alimpien tuloryhmien mar-ginaaliveroa alennetaan, luodaan uusi nykyisiä ryhmiä ankarammin verotettu tuloluokka yli 400 000 markkaa vuodessa ansaitsevista sekä toiseksi säädetään lakiin uusi 2 a §, jolla va-pautetaan alle 50 000 markkaa vuodessa an-saitsevat asteikon mukaan heille määräytyvän veron perinnästä säättämällä, ettei alle 1 000 markan veroa kanneta. Näin verouudistuksesta hyötyisivät ne, jotka eniten lisätuloa tarvitse-vat: pienituloiset.

Ehdotan,

että valiokunnan mietintöön sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuulu-vana:

Laki

vuodelta 1991 toimitettavassa verotuksessa sovellettavista veroasteikoista ja veroprosenteista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

275 000—400 000	64 200	41
400 000—	115 450	43

2 §

Progressiivinen tuloveroasteikko on seuraa-va:

Verotettava tulo	Vero alarajan kohdalla	Vero alarajan ylittävästä tulon osasta
mk	mk	%
40 000— 56 000	50	5
56 000— 70 000	1 170	15
70 000— 98 000	3 270	21
98 000—154 000	9 150	27
154 000—275 000	24 270	33

2 a § (uusi)

Valtionveroa ei kuitenkaan peritä, mikäli 2 §:ssä olevan tuloveroasteikon mukaan kan-nettavaksi tulevan veron määrä jää alle 1 000 markan sen jälkeen, kun verovelvollinen on tehnyt hänelle tulo- ja varallisuusverolain mu-kaan kuuluvat vähennykset veronalaisesta tu-lostaan.

3—6 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 1990

Heikki Riihijärvi

II

Olemme esittäneet käsittelyn pohjaksi ed. Laaksosen ym. lakialoitetta n:o 43 laiksi vuodelta 1991 toimitettavassa valtionverotuksessa sovellettavista veroasteikoista ja veroprosenteista ja laiksi perintö- ja lahjaverolain muuttamisesta.

Halusimme tuloveroasteikkoon pieni- ja keskituloisille selvää alennusta ja vastaavasti suurituloisten tuloveron kiristämistä. Perintö- ja lahjaveroon halusimme taulukon alaosaan alennusta ja vastaavasti suuriin varallisuuksiin lisää veroa.

Hallitus on viime eduskuntavaaleista alkaen kautensa aikana alentanut rikkaiden maksamaa varallisuusveroa eikä aiokaan säätää varallisuusveroa yhtiöille. Hallituksen peruslähtökohta, joka edellyttää olemassa olevien tulo- ja varallisuussuhteiden säilyttämistä, on yhteiskunnallisesti epäoikeudenmukainen.

Hallitus on korottanut liikevaihtoveroa. Se ja suurituloisten verotuksen keventäminen lisäävät epäoikeudenmukaisuutta. Hallitus luopuu yhteiskunnallisesta yhteisvastuusta ja pyrkimisestä tasa-arvoon. Hallitus ei enää puhukaan verotuksen kevenemisestä vaan tuloverotuksen kevenemisestä, mikä käytännössä hyödyttää suurituloisia.

Vaalien jälkeen hallitusta tukevat poliittiset voimat panevat verolle myös palvelut. Sitä varten ne liikevaihtoverolain uudistuksella loivat tekniset edellytykset tämän toteuttamiselle helposti.

Vastaavasti vaalien jälkeen kiinteistövero uhkaa viedä verotuksen yhä kauemmaksi maksukyvyistä. Muutosvastarinnan pienentämiseksi vero on tarkoitettu saattaa asuinkiinteistöjen osalta voimaan asteittain. Yllätyksen voi tuoda myös kiinteistöjen verotusarvojen nostaminen, mikä on ainoa kiinteistöveroon merkittävästi vaikuttava, mutta samalla merkittävältä osin verovelvollisen maksukyvyistä riippumaton seikka.

Yhteiskunnan rikkauten lisääntyessä markkinavoimat jakavat alituisesti tuloja ja varallisuutta uudelleen. Oikeudenmukainen verotus pyrkisi yhteiskunnan vähävaraisten ja yksinomaan palkkatuloillaan elävien työntekijöiden sekä toimihenkilöiden käytettävissä olevien tulojen lisäämiseen pääomatuloja ja varallisuusverotusta kiristämällä. Pääomatulojen verotus riippuu oleellisesti myös siitä, minkälaisia vähennysmahdollisuuksia niiden osalta sovelle-

taan ja missä määrin sallitaan verottomia tuloja tai aliverotettuja tuloja mm. myyntivoittojen tai metsäverotuksen yhteydessä.

Hallituksen meneillään olevan ”kokonaisverouudistuksen” keskeisenä toimenä on marginaaliverojen alentaminen. Hallitus kiinnittää huomiota tuloverotuksen progressiivisuutta kuvaavaan marginaaliveroprosenttiin siksi, ettei puhuttaisi siitä, paljonko kukin maksaa veroja ja paljonko kullakin on veronmaksukykyä. Alentaessaan ylimpiä marginaaliprosentteja huomattavasti hallitus tosiasiallisesti haluaa suurituloisten tuloveron tuntuvaa alentamista.

Hallitus ei ole ehdottanut perintö- ja lahjaverolain muuttamista, vaikka siinä oleva asteikko onkin inflaation myötä kiristänyt verotusta myös kaikkein pienimmistä perinnöistä. Ed. Laaksosen lakialoite olisi muuttanut sitä niin, että suurimmista perinnöistä ja lahjoista perittäisiin nykyistä tuntuvampi vero. Vero nousisi yli miljoonan markan perintöosuudesta ja alkaisi kasvaa voimakkaasti yli 2 miljoonan markan perintöosuudesta. Ei ole oikein, että eriarvoisuus saa kertyä ja kasaantua sukupolvesta toiseen. On syytä muistaa, että rikkain tuhannesosa kotitalouksista omistaa nettovarallisuutta enemmän kuin köyhempi puolisko kansaa. Kolmannessa veroluokassa, jossa vero maksetaan kolminkertaisena, olisi kuitenkin rajoitus, ettei vero nousisi yli 58 %:ksi perintöosuudesta, sillä sivuperinnöstä menevän kunnallisveron kanssa yhteiskunta saisi näissä tapauksissa muutoin kaiken.

Toisaalta lakialoitteessa ehdotettiin perhesuhteisiin liittyvien ja irtaimistoa koskevien vähennysten nostamista. Samalla vähennys olisi suotu myös perinnönjättäjää hoitaneelle henkilölle.

Perintöverotuksessa ongelmaksi on muodostunut se, että yhdessä asunut, mutta vihkimätön pariskunta tulkitaan toisilleen vieraiksi eli toisen periessä toisen (useinkin tämän osuuden yhteisesti hankitusta asunnosta) verotetaan perinnöstä kolmannen veroluokan mukaan eli vero on kolminkertainen siihen verrattuna, että kyseessä olisivat yhteiskunnan virallisesti rekisteröimät puoliset, minkä lisäksi perinnöstä joutuu suorittamaan sivuperintönä kunnallisveron. Näitä tapauksia ei ole kovin monta, mutta yksittäisissä tapauksissa tilanne voi olla ongelmallinen varsinkin, kun asianomaiset tuskin ovat selvittäneet itselleen tällaisen veroris-

kin olemassaoloa. Mielestämme tulisi selvittää, onko tällaisiin tapauksiin olemassa tyydyttävää ratkaisua.

Ehdotamme,

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 1990

Timo Laaksonen

että käsittelyn pohjaksi otettaisiin hallituksen esitykseen sisältyvän lakiesityksen asemesta lakialoite n:o 43.

Juhani Vähäkangas

III

Hallituksen tähänastinen verouudistus on johtanut siihen, että kokonaisveroaste on noussut korkeammalle kuin koskaan Suomen historian aikana ja nousee hallituksen oman arvion mukaan ensi vuonna, vuonna 1991, 44,4 %:iin.

Myös bruttoveroaste pysyy ensi vuonnakin korkeammalla tasolla kuin hallituksen toiminnan käynnistyessä vuonna 1987.

Tuloverotuksen osalta hallituksen tähänastinen uudistuslinja on merkinnyt uusimpien selvitysten mukaan etenkin keskituloisten osalta verotuksen selvää kiristymistä etenkin tuloluokissa 70 000 mk—200 000 mk vuodessa.

Tämän lisäksi on otettava huomioon kunnallisveron, suhteellisen veron, lähes yhden prosenttiyksikön suuruinen kiristyminen Holkerin hallituksen aikana, samoin välillisen verotuksen tapahtunut erittäin voimakas kiristyminen. Molemmat viimeksi mainitut rasittavat suhteellisesti selvästi eniten pieni- ja keskituloisia kuluttavia lapsiperheitä.

Samaan aikaan hallituksen asteikkolakiesitys vuodelle 1991 merkitsee suurituloisimpien verotukseen kevennyksiä, jotka kyllä selvästi kompensoivat näille verovelvollisille muun verotuksen kiristymisen.

Kun kuluvan vuoden veroasteikkoihin tehdään inflaatiotarkistukset ja verrataan niitä hallituksen vuodelle 1990 esittämiin, kohdentuvat asteikkokevennykset eri tuloluokkiin seuraavasti:

Tuloluokka	Veron kevennyksen määrä
40 000— 56 000 mk	+ 9 mk
56 000— 70 000 mk	— 329 mk
70 000— 98 000 mk	— 539 mk
98 000—154 000 mk	—1 361 mk
154 000—275 000 mk	—2 446 mk
275 000—360 000 mk	—4 806 mk
360 000— mk	—7 947 mk

Keskustan asteikkolakiehdotus keventää verotusta 56 000 mk ylittävältä tulon osalta asteittain siten, että se 98 000—154 000 mk:n vuositulon kohdalla on 420 mk/v hallituksen esittämää keveämpi.

Vastaavasti noin 190 000 mk:n vuositulon kohdalla Keskustan asteikkolakiesitys muuttuu hallituksen esittämää kireämmäksi siten, että se 275 000 mk:n vuositulon kohdalla on noin 790 mk/v hallituksen esittämää kireämpi.

Kun Keskustan ehdotus TVL:ksi otetaan huomioon, voidaan todeta, että Keskustan veromalli on hallituksen esittämää kevämpi noin 270 000 mk:n vuosituloon saakka.

Ehdotamme,

että valtiokunnan mietintöön sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

vuodelta 1991 toimitettavassa valtionverotuksessa sovellettavista veroasteikoista ja veroprosenteista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 § (Kuten valiokunnan mietinnössä)	Verotettava tulo mk	Vero alarajan kohdalla mk	Vero alarajan ylittävästä tulon osasta %
2 §	40 000— 56 000	50	7
Progressiivinen tuloveroasteikko on seuraava:	56 000— 70 000	1 170	16
	70 000— 98 000	3 410	20
	98 000—154 000	9 010	27
	154 000—275 000	24 130	34
	275 000—	65 270	40
		3—6 §	
		(Kuten hallituksen esityksessä)	

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 1990

Mauri Pekkarinen
Hannu Tenhiälä

Seppo Kääriäinen
Kalevi Mattila

Tytti Isohookana-Asunmaa